

Szerkesztőség, kiadóhivatal
 és nyomda: Rul. Reg. Ferdinánd (József főherceg-ut) 4.
 Telefon: 151. Sűrűnyelv: Közlöny. Arad. : Az Arad. Nyomda Vállalat tulajdoni kiadása és rotációs nyomása. Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak: évente 840, félévre 420, negyedévre 210, havonta 70 Lej. Külföldre havonta 50 Lej fel több. : Ezer szám 3 Lej. Vasárnap 5 Lej. : (Bucurestiben 50 bani felár.) Hirdetések tarifa szerint. :.

XLVII. évfolyam, 286. szám *

Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF
1897—1932.

* Péntek, 1932. december 9

AYERESCU tábornok eszméletlenül esett össze a trónbeszédet kritizáló parlamenti beszéde közben

Maniu miniszterelnök a román-orosz ügyről nyilatkozott a szenátusban. — Szóharc Iorga volt kormányelnökkel. — „Magyarországnak Románia elleni akciója iránt is érdeklődtem,” — mondta Iorga, de a miniszterelnök nem válaszolt

Bucurestiből jelentik: A szenátus mai ülésén Maniu miniszterelnök válaszolt Iorga Miklósnak hozzá intézett kérdéseire. Kijelentette, hogy csak a szenátor és a volt miniszterelnök személyét tiszteli meg azzal, hogy Iorga Miklósnak válaszol, mert a jövőben az ilyen kérdéseket az illetékes reszortminiszterekhez utalja. A miniszterelnök csupán a kormányhoz intézett általános jellegű és saját személyére vonatkozó kérdésekre válaszolhat, miután ez tartozik közvetlen hatáskörébe. Ami Dovgaleszky lengyelországi követ levelét illeti, amelyet Herriot francia miniszterelnökhöz intézett, ez a levél már közismert, novumot egyáltalán nem tartalmaz Romániát illetőleg sem. Ezt az ügyet különben is a román kormány és a román parlament elhatározása folytán befejezettek tekintik. Cadere varsói román követ egyébként levélben nyilatkozatot közölt az orosz-román kérdéssel kapcsolatban Maniu kormányával. A varsói követ kijelenti, hogy az oroszok soha sem fogadták el a vitatott differenciás kifejezést, amelyhez viszont Cadere ragaszkodott. Az, hogy Cadere a megnemtámadási kérdésben már meg is egyezett volna az oroszokkal, nem felel meg a valóságnak, miután neki nem volt megbízatása arra, hogy a szerződést aláírja, csupán ad referendum tárgyalásokra kapott megbízatást. Maniu Gyula ezzel lezártnak nyilvánította ezt a kérdést, azonban Iorga közbeszólt:

— Én nem csupán az orosz, de a magyar kérdésre nézve is választ várok.

Maniu: Ez a két ügy nem függ össze. A magyar kérdésre nézve a kormány talán már holnap megadhatja a választ önnek.

Iorga: Az én beállításomban ez a kettő nem volt külön ügy. Én beszéltem a leningrádi rádióállomás besszarábiai propagandájáról és ugyancsak a magyarok románellenes akcióiról!

Maniu erre kijelenti, hogy ezuttal nem kíván hozzászólni a tárgyhöz. Az orosz kérdést illetőleg befejezettek tekinti választát, csupán azt kívánja még hozzáfűzni, hogy

kormányát van hatva a békeséges megoldás lehetőségétől, éppen úgy, mint annak idején a Iorga-kormány, a román nép érdekeinek szem előtt tartásával kívánja elintézni a besszarábiai kérdést.

Az izgalmaktól elájult Averescu

Ezután Averescu marsall emelkedett szólásra. A felirati vita során kifejtette, hogy a trónbeszéd a legfontosabb parlamenti aktus. Bár a király olvassa fel, a kormány ellenjegyzí azt és a kormányprogram részletes kidolgozását foglalja magában.

— Romániában nem veszik komolyan a trónbeszéd fontosságát, nem úgy, mint más nyugati államokban s különösen az alkotmányok ősi hazájában. Angliában, ahol mindég a legjelentősebb események közé tartozott a trónbeszéd felolvasása.

Averescu marsall beszédének ennél a részénél hirtelen magakadt és a szenátorok megdöbbenve látták, hogy a marsallon heves rosszullet vett erőt.

Beszédét nem tudta folytatni, mire Costachescu elnök kérte, hogy pihenjen kissé s majd később

folytatja beszédét. A marsall kiegyenesedett és látszott rajta, hogy erőszakkal tovább akar beszélni, azonban a következő pillanatban hirtelen összeesett. Maniu, Titulescu és a többi miniszterek résztvevően odasiettek az eszméletlen Averescuhoz, akit Anghelescu volt miniszter részesített első orvosi segélyben. A még mindig eszméletlen állapotban levő Averescut ezután átvitték az elnöki szobába, ahol nem sokára sikerült eszméletre téríteni, amely után veszély nélkül lakására szállíthatták.

Késő este érkezett jelentések szerint

Averescu marsall állapotáról öt orvos aláírásával bulletint adtak ki,

amely a következőképp hangzik: Averescu marsall, aki influenzában megbetegedett és napok óta az ágyat őrzi, határozott orvosi parancs ellenére elhagyta szobáját, hogy megtartsa szenátusi beszédét. Néhány nap múlva állapota annyira javulhat, hogy elhagyhatja az ágyat és minden valószínűség szerint a jövő kedden folytathatja beszédét.

Sok törvény van még hátra

A Kamara mai ülésén Potoff Adonis képviselő kifogásolta, hogy sok olyan törvényjavaslat és fontos kérdés vár letárgyalásra, amelyet még elő sem vettek, holott az ülészakvége felé közeledik. Toni képviselő ezután a közoktatásügyi politikáról igen helyeslőleg nyilatkozott, különösen a trónbeszédben jelzett kulturális kampányt tartja nagyon szerencsés gondolatnak.

Manolescu Strunga liberális képviselő szólalt fel ezután és kifejtette, hogy Calinescu elferdítette a tényeket a községi választásokkal kapcsolatban. Tulajdonképpen a liberálisok

Az ingatlantulajdonos-kereskedőkre is ki akarják terjeszteni az árverések felfüggesztését

A liberálisok élesen támadják a kormányt a községi választások eredményei miatt. — „Ki kell fizetni a helyi adósságokat,” — ezt követeli a liberális párt

Bucurestiből jelentik: A községi választások továbbra is minden vonalon a kormánypárt győzelmével folytatódnak. A nemzeti-parasztpárt mindenütt abszolút többséget ért el, amely különösen Besszarábiában nevezhető nagy nyereségnek, ahol eddig Stere pártja hozott be többséget. A liberális-párt parlamenti frakciója ma ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a legkiméletlenebb harcot indítják meg a kormány ellen a községi választások levezetésének módja miatt. A kormány részéről viszont kijelentések hangzottak el, hogy a liberális-párt ezzel a kampánnyal csak leplezni akarja csufos kudarcát, amelyet a községi választások alkalmával szenvedett. A liberális-párt az értekez-

gyöztek, — mondotta Manolescu — majd így folytatta beszédét:

— Mi mindég a békeséget akartuk (mondotta Manolescu, aki ismert verekedő és a választási propagandák alatt híres volt botrányairól.)

— Ha azonban harcra kényszerítenek, érezni fogják az ökleinket!

Manolescu Strunga elmondotta még, hogy a lefolyt községi választások alkalmával több helyen csaknem áldozatul esett az ököljognak, amelyet a kormány emberei kultiválnak.

Hoicescu (kormánypárti): Végre lathatjuk Manolescu Strungat, mint választási áldozatot! Sajnos az, hogy nem mondott igazat!

Manolescu Strunga: Arcatlanság!

A liberálisok veresége

Hoicescu: Vannak olyan emberek, akiknek jogról és törvényekről halvány fogalmuk sincsen! A két képviselő szóharca néhány percig így folytatódott, majd Calinescu emelkedett szólásra, aki elmondotta, hogy a liberálisok bizony a legsúlyosabb vereségeket szenvedték a községi választások alkalmával. A liberálisok régi erejének vége, amely ma már csak legenda. Megszűntek a választási visszaélések, amelyekkel a liberális-párt uralmon tudta tartani magát. A liberális-párt ma már nem is párt, csupán frakció.

— Önöké a múlt — mondotta Calinescu — a jövő a georgistáké!

Manolescu Strunga: A jövő vasárnap ismét felvesszük a harcot s akkor meglátjuk, mi történik. Lehet, hogy áldozat leszek, de magam előtt küldök jó néhány kormánypártit!

Madgearu javasolta ezután, hogy az ülés egyik felét szánják csak a felirati vitára, míg a másik felét a törvényjavaslatok letárgyalásának szenteljék. Cuza ez ellen erősen tiltakozik, mire Madgearu így válaszol:

— Éppen ön tiltakozik, aki legutóbb 8 és félórás beszédet tartott? Ezuttal 28-an vannak feliratkozva. Önök csak azt akarják, hogy kibeszéljék az időt karácsonyig s akkor azt fogják mondani, hogy november 15-től karácsonyig mást sem csináltunk, mint beszélgettünk. A Kamara ezután hozzájárult Madgearu indítványához.

letcn olyan határozatot is hozott, hogy a petroleum-illetékek felemelése ellen éles harcot indít. *Ami pedig a helyi adósságok kiűztését illeti, arra az álláspontra helyezkednek, hogy azokat a külföldi adósságokkal együtt ki kell fizetni, miután belsődon csupán százmillióról van szó.* A városi ingatlanok kényszerreghajtásának felfüggesztéséről szóló törvény módosítása ellen is állást foglaltak. A törvényjavaslat több cikkelyét kifogásolják, de különösen azt, hogy az ingatlantulajdonos kereskedőkre is ki akarják terjeszteni a kényszerreghajtások felfüggesztését, holott azok kényszerreghajtás utján is tudnak segíteni magukon.

Amerika vállalkozik arra, hogy a világ-gazdasági válságon sürgősen segítsen

Londonból jelentik: Stimson amerikai államtitkár Anglia washingtoni követének ma nyújtotta át az amerikai kormány választ az angol jegyzékre vonatkozólag. A válaszjegyzék kiemeli, hogy Hoover elnök hajlandó a világgazdasági helyzetet megvizsgálni, a valutáris bajokat megszüntetni és a megtárgyalásra szoruló kérdésekről az illetékesekkel tanácskozni. Ami azonban a külföldi adósságokat illeti, ezek szorosan összefüggnek a leszerelés kérdésével, annál is inkább, mivel egyes európai államok horribilis összegeket költenek fegyverekre. Az arany helytelen elosztásáért Ameri-

kát nem lehet felelőssé tenni. A jegyzék szerint 1928-ban 3018 millió dollár értékű arany volt, míg a mai aranykészlet meghaladja a 6963 millió dollárt. Ami a december 15-iki fizetéseket illeti, Hoover elnök Anglia ebbeli álláspontját a kongresszus elé terjesztette, azonban maga Anglia volt az, amely azt a megoldást, hogy a fizetést Angliában fontokban deponálják, visszautasította. Az amerikai válaszjegyzék végül kifejti, hogy az amerikai kongresszus mindenkor kész az Anglia által felvetendő problémákat megfontolóra venni és a kérdésben a legtárgyalagosabban eljárni.

Helyén marad Aradváros tanácsa

A visszahelyezést jóváhagyólag terjesztik a belügyminiszter elé

Aradváros választott tanácsa újra elfoglalta helyét a város közigazgatásának élén, de mindaddig nem léphet jogaiba, míg a belügyminiszteriumtól meg nem érkezik jóváhagyó megerősítése. Ez a miniszteri helybenhagyás azonban még több körülménytől függ, amelyek között első helyen áll az, hogy a tanács visszahelyezésétől számított tíz napon belül senki ne emeljen kifogást a tanács visszahelyezése miatt. Ha ugyanis akár az ellenzéki pártok részéről, akár Aradváros valamelyik polgára részéről irásos tiltakozást nyújtanának be a városi közigazgatás felettes fórumához a tanács visszahelyezésének ténye ellen, ugy ezt egy hosszadalmas processzus követné, amely egyben megakadályozná a visszahelyezett tanácsot abban is, hogy ténylegesen átvegye a városi közigazgatás irányítását. Egy másik lehetőség, amely egyszersmindenkorra megbénítaná a tanács tevékenységét, ha a belügyminiszterium egyszerűen nem hagyná jóvá a lezajlott választások eredményeit.

Értesüléseink szerint a törvényes tiznap

határidő elteltével a városi tanács visszahelyezését jóváhagyólag fogják a belügyminiszteriumhoz felterjeszteni, tehát igen valószínű, hogy a belügyminiszter sem oszlatja fel az új vezetőséget kapott városi képviselő-testületet, a melynek vezetősége összetételében magában foglalja a város valamennyi vezető pártárnyalatát, társadalmi súlyuknak megfelelő számarányban. Illetékes helyen olyértelmű kijelentések hangzottak el, amelyek ugyancsak megerősítik annak lehetőségét, hogy a tanács továbbra is helyén maradjon, mert még a nemzeti szempontok sem lehetnek eléggé meggyőző érvek az ellenzék részéről a kormányhatalom képviselői számára, hogy alkotmányellenes cselekedetekre ragadtassák érte magukat.

Mindaddig természetesen, amíg a tiznap határidő el nem telik, Aradváros közigazgatását az interimár-bizottság vezeti tovább, amely holnap, pénteken délután tartja legközelebbi ülését.

A száműzött uralkodók

A száműzött uralkodók közül kevésnek van olyan szerencséje, mint Pu-Yi-nak, aki a japánok jóvoltából Mandzsúria trónjára került. A többi száműzött király nem igen számíthat arra, hogy még valaha uralkodó lesz belőle.

Amikor Pu-Yi Pekingből menekült, még tapasztalatlan fiatalember volt és nem igen volt érzékeny az élet materialis dolgai iránt. Kincseket annál kevésbé vitt magával, mert a kísértől azt hitték, hogy rövidesen visszatér az ősi trónra. Ez a körülmény aztán megbosszulta magát, mert a fiatal uralkodó addig, míg a japánok figyelme rá nem terelődött, kénytelen volt szegénységben, majdnem nyomorban tölteni napjait.

Ugyanez a sorsa Kang-Lai-Peng-nek, akit Pu-Yi után detronizáltak Kínában.

Mehmed török szultán, amikor 1918-ban menekült Konstantinápolyból, alig vitt egyebet magával, mint azt, ami a testén volt. A száműzött szultán előbb San-Remóban, aztán Nizzában telepedett le. Eleinte a rivierai szállodatulajdonosok versenyeztek azért, hogy az ex-uralkodó náluk lakjék, később azonban, amikor mindinkább nyilvánvalóvá vált, hogy a török trónra való visszatérés álmái csak álmok, ezeket a praktikus szállodások vonakodtak leszámítoltatni s nem hiteleztek a szultánnak, aki olyan nyomorban élt, hogy a mosószámláját sem tudta kifizetni és csak egy gazdag amerikaiak a jószívűsége mentette meg, hogy ki ne lakoltassák. Amikor 1926-ban meghalt, a hitelezők lefoglalták a koporsót is, amelyben el akarták temetni. Csak, amikor a török kormány megbízottai kifizették az ex-szultán adósságait, történetelt meg a temetés. A szultán hátramaradt iratai között egy levelet találtak, amelyben a volt uralkodó azt az ajánlatot teszi egy párisi színházi ügynökségnek, hogy feleségével együtt fellép „A három kulisszái mögött” című revüoperettben.

Ugy látszik azonban, az ex-szultánt nem tartották nagy attrakciónak, mert az ajánlatát nem fogadták el.

Alfonz spanyol király, amikor hazájában a politikai helyzet rosszra fordult, megértette a kor intő szavát és még idejében tömegtelen kincset vitt külföldre. A Kárpátokban kastélyt vásárolt, a francia és angol bankokban nagy összegeket helyezett el és a száműzetésben is szerencsés spekulációkkal növeli vagyonát. Vagyonát ma mintegy két milliárd lejre becsülik.

Néhai Mánuel portugál exkirálynak, aki nemrégiben halt meg negyvenkét esztendőskorában, nem volt ilyen könnyű az élete. 1908. februárjában még nem volt husz éves sem, amikor atyját és fivérét megölték és Mánuel trónra lépett, de ő is állandóan a merényletektől rettegett. Két évvel később kitört a forradalom és Mánuel menekülni volt kénytelen. A köztársaság azonban a trónról való lemondása fejében évi járadékot fizetett neki amiből szerényen megélhetett volna, ha nem áldozta volna ezeket az összegeket is arra, hogy visszatérjen a trónra.

A fiatal György görög király leginkább Londonban és a Rivierán él. A görög exkirálynak is felajánlották lemondása esetére évi járadékot, de ő büszkén jelenti ki, hogy trónigényét nem engedi megvásárolni és arra vár, amíg népe visszahívja.

A volt perzsa sah, Ahmed, aki a múlt évben Párisban harminchétes korában halt meg, tizenkét éves volt, amikor trónralépett és tizennégy éven keresztül uralkodott. A fiatal uralkodó ekkor elhatározta, hogy elutazik világot látni és Párisba ment. A világ fővárosában olyan jól érezte magát, hogy a visszautazását állandóan halogatta, addig, amíg alattvalói rá nem untak arra, hogy a királyuk Párisban legyen és el nem kergették a trónról. Nem esett

A volt magyar és osztrák rokkant tisztek segélyüket kéri a népjóléti minisztertől

Bucurestiből jelentik: A volt osztrák-magyar hadsereg rokkant tisztjei és altisztjei memorandummal keresték fel Ioanitescu egészségügyi és népjóléti minisztert. Rámutatnak arra, hogy a rokkantsegélyek és nyugdíjak nemfizetése nyomorba taszította a volt osztrák-magyar tiszteket és altiszteket. Elmondják, hogy az állam kötelessége egyenlőíteni a régi királyságbeli és csatolt területeken élő volt tisztek és altisztek nyugdíját. Ez körülbelül 18 millió lejes terhet jelentene az államnak, amely azonban könnyen fedezhető abból az összegből, amelyet a Discom fizet koncessziójáért. Ehhez hozzávehető a hadiárva alapja.

— Ma már nincsenek hadiárva — mondja a memorandum — és a különböző alapok más célokra használhatók fel.

Végül kéri a memorandumban: ha mindez nem elég, ugy csökkenteni kell a színházak állami szubvencióját és inkább a háboru rokkantjainak adni a pénzt. Ioanitescu miniszter megígérte a memorandumban foglaltak tanulmányozását.

Hindenburg a volt német trónörökösnek akarta átadni a hatalmat

„Államcsiny készült”. — mondta egy nemzeti szociálista képviselő

Münchenből jelentik: A nemzeti-szociálisták hivatalos lapja, a *Völkischer Beobachter* megindokolja, miért tett a párt a parlament tegnapi ülésén indítványt arra vonatkozólag, hogy Hindenburgot elfoglaltsága esetén Bumke, a birodalmi főtörvényszék elnöke helyettesítse. Ezt az indítványt a parlament el is fogadta. A nemzeti-szociálisták ugyanis attól tartottak, hogy Hindenburg politikai örökségében megnevezi utódját — esetleg a német extrónörökös személyében. A párt kötelességének vélte ezt a konzervatív államcsinyt megakadályozni, nehogy ilyen kísérletek meggyöngyösködjék a nemzeti ellenállást.

e miatt nagyon kétségbe, mert vagyonából sokkal kellemesebben élhetett Párisban, mint Teheránban.

Valóságos rejtély Abdul Medzsid kalifa élete, aki 1924-ben hagyta el a török birodalmat és háremének egy részét is magával vitte. Ugy tudják, hogy európai bankokban nincs betétje és készpénzt nem is hozott magával. Ennek dacára Nizzában ugy él, mint a dúsgazdag amerikaiak. Hogy miből, azt senki sem tudja.

Nem szenved nélkülözést Tukaji Rao, az indorei maharadzsa sem, akit 1926-ban kényszerítettek arra, hogy lemondjon trónjáról, mert a kedvenc táncosnőjét eltűntette az élők sorából, ami Európában nagy fejtűnést keltett. A száműzött uralkodó ékszerein kívül mintegy százmillió frank készpénzt hozott magával, a miből idegenben is — ugy-ahogy, meg lehet élni.

Vilmos császárnak sincsenek anyagi gondjai. A német állam anyagi igényeit a legteljesebb mértékben honorálta. Örösi magánvagyonra is van s a második házasságában nagy hozományt kapott.

Ferdinánd, a volt bolgár cár, már akkor, amikor a trónon volt, nagy pénzszerző hírében állott. A Kóburg-vagyont mentesítette a súlyos terhek alól, új birtokokat is szerzett. Bár Felső-Magyarországon levő javait a cseh kormány az agrárreform során konfiskáltatta, a volt uralkodó ma még így is gazdag ember.

Még egy uralkodóról kellene megemlékezni, Wied hercegről, aki rövid ideig Albánia uralkodója volt. Amióta azonban a tiranai kaland véget ért, nem hallani róla.

Amanullah, a lemondott afgán király, az olasz Rivierán él, de állandóan pénzügyi zavarokkal küzd s állítólag pincér egy másodrendű lokálban.

Csak azokat az uralkodókat soroltuk itt fel, akikkel az utóbbi években gyakrabban foglalkozott a világsajtó s akiknek nagy része gondtalanul él most a száműzetésben is.

Aradon tilos - Temesváron szabad háromféle lisztből sütni

Ahol nem ismerik az Integrál-kenyeret. — Az aradi bizottság beszámolt utjának eredményéről

Részletesen beszámoltunk arról az érdekes tervről, amely az aradi kenyérkérdés ügyében vetődött fel a polgármester hivatalában, a városi hatóságok és egyes ipari érdekeltségek képviselői között. Elhatározták ugyanis, hogy a városvezetőség képviselőiben Jac Jenő gazdasági tanácsos és Detesán János rendőrkomiszár, a lisztkereskedők képviselőiben Bornstein Sándor, a pékek képviselőiben pedig Scholtz Károly,

közös autótúrán látogatják végig az Arad-Temesvár közötti kismalmokat, valamint látogatást tesznek a temesvári piacon és a városi gazdasági hivatalban is,

hogy áttekinthető képet nyerjenek arról, hogyan oldották meg Temesváron az integrál-liszt és az integrál-kenyér rendelkezésének rendelkezéseit...? A közös tanulmányút érdekes felfedezésekkel járt, amelyekről a résztvevők egyike, Bornstein Sándor, az alábbiakban számolt be Aradi Közlöny munkatársának:

— A Temesvár felé vezető uton két malmot is felkerestük, ahol természetesen a buzaárak alakulása után érdeklődtünk. Kiderült, hogy

az egyik malomban a búzát 600—680 lejje' vásárolták minőség szerint, míg a másik malomban ugyanezt a búzát 620—660 lejes árban veszik.

Az egyik malomban kijelentették, hogy integrál-lisztet

csakis 9.20 lejes árban tudnának adni, míg a másik malomban 9.50 lejre kalkuláltak... — Temesvárra érkezve, egyenesen a piacra hajtottunk. Feltűnően sok kenyeresátrát találtunk s

bennük mindenféle fajtájú kenyeret, — csak éppen integrál-kenyeret nem.

A temesvári piaci árusok az integrál-kenyérről mindeztideig még csak nem is hallottak. Az összes temesvári pékek a raktárakban lévő lisztajtából sütik a kenyeret és azokat

BOLVÁRY — STOLZ operett

a következő árakkal hozzák forgalomba:

Nullás lisztből	11.50 lej
Főző lisztből	10.50 lej
Egész barna	7.— lej

— Az aradi repülőbizottságnak feltűnt, hogy a kitűnő minőségű barna kenyeret hogyan árusíthatják hét lejért a temesvári pékek...?

Budapesti előkelő vadásztársaság súlyos autóbalesete

Budapestről jelentik: A napokban Siófok környékén autószerencsétlenség történt, amelyről az alábbi tudósítás kaptuk: Szerencsére a baleset nem volt nagyon súlyos kimenetelű és a vadásztársaság tagjai közül, akik valamennyien ismert és népszerű tagjai a fővárosi életnek, mindenki gyors gyógyuló sérülést szenvedett. Molnár Artúr, a Kereskedelmi Bank igazgatója az egyik áldozat, ő fájdalmas kéztöcsonttörést szenvedett, azonban egy napot sem hiányzott hivatalából. Kun Károly, a Fonciére népszerű fiatal ügyvezető-igazgatója már rosszabbul járt. Ő több zúzódást szenvedett és egy üveg-szilánk a szeme körül ejtett rajta több centiméter hosszú vágást, melyet hat öltéssel varrtak be. Kun Károlynál az érdeklődők a szanatóriumban valósággal bucsujárást rendeztek. A vadásztársaság többi tagjai közül Bokor Pál a fején szenvedett alapos zúzódást, az örökké vidám Wahrmann Ernő és Hunyady Barna sértetlenül menekült a balesetből, amely bizony nagyon súlyosan végződhetett volna.

A kapott válasz rendkívül érdekes volt. Kiderült, hogy mivel a temesvári pékek szabadon használják fel készleteiket, a szegény fogyasztók számára, ezeknek a jövedelme által nyert napi bevételeik alapján, kis ráfizetéssel, ezt az egészen olcsó, kitűnő kenyértípust elő tudják állítani a szükséges mennyiségben.

Jac Jenő tanácsos, az aradi városi gazdasági hivatal vezetője a temesvári látogatásról a következőket mondotta:

— Néhány községet és Temesvár városát látogattuk meg és utunk alkalmával megállapítottam, hogy a buza ára valamivel emelkedett. Ennélfogva a malmosok maximális áron nem örölnék. *Érdekes, Temesváron egyáltalán nincs integrál-kenyér, hanem a pékek a régi típusu lisztből állítják elő az eddig is forgalomban volt háromféle minőségű kenyeret. Temesvár városi intenciója határozottan az, hogy megmaradjon a régi típusu kenyér és ebben a*

Rablógyilkos merénylet

a zombor-ujvidéki vonat vezetője ellen

Belgrádból jelentik: Vakmerő revolveres merénylet történt Ujvidék és Zombor között, azon a vonaton, amely a déli órákban indul Ujvidékről. A robogó vonat vezetőjének kocsiját feltörve, álarcos rabló jelent meg a vonatvezető fülkéjében és az értékküldemények kiszolgáltatását kérte. A vonatvezető megtagadta a rabló követelésének teljesítését és erre dulakodás kezdődött a két férfi között. A rabló több revolverlövést adott le, amelyek közül kettő súlyosan megsebesítette

a vonat vezetőjét. A szerencsétlen embernek még annyi ereje volt, hogy beugrott az egyik fülkébe és magára zárta az ajtót. A rabló ugrott a robogó vonatról, anélkül, hogy a postacsomagok közül bármit is magához vehetett volna. A vonat utasai közül senki sem vette észre a vezető fülkéjében történeteket és csak amikor a vonat Zomborba érkezett és az ottani állomás személyzete keresni kezdte a vonatvezetőt, vették észre, hogy az fülkéjében önkivületi állapotban a halállal vívódik.

Báró Rothschild Louis távozni készül

Külföldön élő hires bankvezérek a Kreditanstalt éléről

(Bécsi levél.) A Kreditanstalt ügye lassankint mégis elrendeződik, azok az előzmények azonban, amelyek a Kreditanstalt összeomlásához vezettek, meglehetősen rendezetlenek maradtak. Olyan a helyzet, mint amikor az operált beteg felgyógyul és kimegy az uccára, de

EGY DAL, EGY CSÓK, EGY LEÁNY...

az operált sebben bennefelejtettek egy műszert vagy törülközőt. A Kreditanstalt összeomlásának zavaros előzményei még sokáig fogják foglalkoztatni a közvéleményt, annál is inkább, mert ezek az előzmények sűrűn átjárószanak politikai térre is. A hatalmas szocialista párt és a polgárság egyrésze például még ma is követeli a bécsi Rothschild-ház felelősségrevonását és báró Rothschild Louis, a Kreditanstalt elnökének teljes vagyonával való kártérítési kötelezettségét. Nagyon kétséges, vajjon a kormány ki fog-e tudni térni ennek a követelésnek a teljesítése elől és ha ez a kormány megbukik, vajjon nem fogja-e felelősségre vonni egy másik kormány — az, amelyik utána jön. Azt beszéljük, hogy Rothschild nagyon el van kedvetlenedve és komolyan foglalkozik azzal a gondlattal, hogy lemond a Kreditanstalt elnöki méltóságáról és teljesen visszavonul a magánéletbe.

Ez esetben utódja egy régi és előkelő osztrák politikus lenne, aki a nevéért adná a Kreditanstaltnak, de a tevékenységét nem, mert a tevékenységével már a Kreditanstaltnál is nagyobb intézmény: az osztrák-magyar monarchia tönkreadminisztrálásában is nagy érdemeket ért el. Megállapították, hogy a nagy katasztrófát jelentő bankbukásban nagy szerepe van Ehrenfest Frigyesnek, akinek senki sem tudja a tartózkodási helyét. Hol azt mondják róla, hogy Ljsszabonban tartózkodik még, hol pedig azt, hogy ismét Párisba tette át székhelyét.

Az Amstell Banknak, amely tudvalevőleg a Kreditanstalt érdekköréhez tartozott és Ehrenfest legszemélyesebb alapítása, több mint 500.000 dollárral tartozik és miután az ismételt idézés ellenére sem jelent meg a bécsi bíróság előtt, ezen a héten gondnokság alá helyezték. A másik érdekes alakja ennek az ügynek Sieghardt Rudolf, aki szintén több mint egy éve elhagyta Ausztria területét és súlyos betegen fekszik francia területen. Az elmúlt napokban Párisból a Riviérára utazott, ahol Mentoneban egy előkelő hotelben szállott meg és itt fogja tölteni az egész telet. A hét egyik érdekes eseménye volt, hogy veje, Becker pénzügyminisz-

GUSTAV FRÖLICH, EGGERT MÁRTA

teri tanácsos, akinek sokszor a szemére vetették, hogy összeférhetetlen, amidőn előkelő állami szolgálatban áll és ugyanakkor 2500 schilling havi apanázst húz az apósától, akinek egyik főrésze van az osztrák állam ilyen súlyos megterhelésében. Ez a Becker pénzügyminiszteri tanácsos a héten lemondott a rangjáról és nyugdíjba vonult.

CORSO-MOZGÓ

Ma 5, 7 $\frac{1}{2}$ és 9 $\frac{1}{2}$ órakor

ÖN IS megnézi, ÖN IS dicsérni fogja,
ÖN IS végig tapsolja

LEHAR FERENC operettjét:

Volt egyszer egy keringő!

Eggerth Márta Rolf von Goth
Verebes Ernő Lizzy Natzler

Beszéljen az ifjúság...

Két iskolai igazgató az Aradi Közlöny pályázatáról
Első díj: egyheti tartózkodás egy külföldi fővárosban

A jelszó, amelyet kiadtunk a háború-utáni krízis válságos napjai közepette, megtalálta utját a tömegek lelkéhez.

„Beszéljen az ifjúság!”

mert a megoldásra váró kérdéseinkkel szemben tanácstalanul áll a szak tudósok serege, a gazdasági tekintélyek előkelő galériája: hátha jóváteszi a sors a háború óta felnőtt generációkkal szembeni bűnét, amellyel megfosztotta őket az emberi élet legszebb korszakának, a fiatal évek gondtalan örömeinek élvezetétől és kárpótlásul a fiatalok soraiból jelöli ki azt a tehetséget, aki irányt mutat a kibontakozásra vezető ut felé?

A mai fiatalság maga előtt látja azt a harcot, amelyen szülei, hozzátartozói hősiessé küzdenek a mindennapi kenyérért, a megélhetésért s azért, hogy pályáikat egy szebb jövő felé egyengessék. Az ifjúságnak éppen ezért nem szabad csüggednie, hiszen arra kell gondolnia, hogy minden időben voltak nehéz, küzdelemteljes évek, melyeknek súlyát megérezték fiatalok-öregék, de nem volt még olyan válságos helyzet, amelyből ne lett volna kiút, soha sem ereszkedett még az emberiség fölé olyan sötét éjszaka, amelyre ne lett volna pirkadás. A kibontakozás felé vezető utirányt a fiatalság mutassa meg, nekik kell meggyújtani az új ösvényeket megvilágító fáklyát, amely fényvel árasztja el a gazdasági válság sötétségéből kivezető utat. A városzerte nagy érdeklődést keltett pályázatra vonatkozólag közöljük alább két előkelő aradi pedagógus nyilatkozatait.

Fischer Aladár, a római katolikus főgimnázium igazgatója a következőket mondotta: — Rendkívül ötletesnek tartom az akciót — mondotta — amelyet mai számában fölvetett az Aradi Közlöny. Szerintem bizonyosra vehető, hogy

az ifjúság, amely maga is sokkal fokozottabb mértékben érdeklődik a gazdasági kérdések iránt, mint az előző generációk, nagy számban fog résztvenni a pályázaton.

Hiszem, hogy sok értékes, újszerű és bátor elképzelés kerül majd napvilágra a pályázat során.

— A középiskolai ifjúság készültsége még nem elégséges arra, hogy ilyen nagyvonalú problémákhoz nyulhasson. Am a középiskolák padjaiból kikerülő fiatalok

már az első évben annyi szociális és gazdasági problémával találják szembe magukat, hogy feltétlenül megismerkednek velük és foglalkoztatja őket,

míg végül is megszerzik a megfelelő, sőt gyakran az átlagon is felülemelkedő tájékozottságot korunk legkomplikáltabb gazdasági problémái között is.

Szükséges azonban, hogy a zsűri tagjai között helyet foglaljon a háborúban felnőtt nemzedék több kiemelkedő tehetségű képviselője is, mert szerintem elsősorban is ők hivatottak kortársaik pályázatait felett bírálatot tartani.

Crisan Ascaniu, a „Moise Nicoara” főgimnázium igazgatója az alábbiakban nyilatkozott:

— Érdeklődéssel figyeltem fel az Aradi Közlöny pályázatára, amelyet

teljes koncepciójában helyesnek és dicséretesnek tartok. Lássuk, tényleg mit tudnak a mai fiatalok, mi lappang a mai nemzedék lelkében?

A hivatalos közoktatásügyi körök is hasonló kérdések feltevésével kívánják foglalkoztatni a középiskolák felsőbb ifjúságát: így legutóbb a rádió jelentőségéről kértek pályamunkákat.

Bizonyosra veszem, hogy az Aradi Közlöny zsűrije elé sok értékes terv kerül,

amelyeknek megjelenését magam is kíváncsian várom.

Az Aradi Közlöny tehetség-kutató, új pályázatának feltételeit legutóbbi számunkban

tettük közzé és ezuttal rövid formában ismertetjük újra:

Az Aradi Közlöny 1932. karácsonyára pályázatot hirdet a fiatal nemzedék számára. Mindazoknak, akik még nem töltötték be a 30. életévüket, megküldjük felszólításunkat: foglalják írásba elképzeléseiket, amelyek komoly és praktikus feleleteket adhatnak a következő kérdéseinkre:

1. Milyennek látja, hogyan itéli meg a gazdasági válságot?

2. Hogyan képeli a krízis kibontakozását, a válság végét..?

A pályázók precíz, világos, egyszerű és irodalmi tisztaságú magyar nyelven előadott, három rendes félvre terjedő gépirásos pályázatait, amelyek jellegével ellátva kerülnek bíráló-bizottságunk elé, 1932. december hó 20-ig, déli tizenkét óráig fogadják el az Aradi Közlöny központi kiadóhivatala.

Pályázatunk első díja egy teljes hetli tartózkodás valamelyik külföldi fővárosban, a melynek költségeit az Aradi Közlöny viseli.

A legelső díjakra érdemes cikkeket karácsonyi, ünneplapunkban közöljük le, az író nevének nyilvánosságra-hozása mellett. Az első díjat nyert pályamunkán kívül az utána következő ötöt ugyancsak közölni fogjuk és közülük, a II., a III. díjra érdemesnek talált pályamunkák írói számára egy-egy értékes, közhasználati tárgyat adományozunk: a IV., az V. és VI. díj nyerteséi számára a jury tagjainak aláírásával ellátott, díszes kiállítású okleveleket adunk. Mindenki, aki felkészültséget és invenciót érez magában és hozzá tud szólni ehhez a kérdéshez, gondolja át utmutató tervét s küldje be a pályázatát az Aradi Közlöny szerkesztőségébe. Meg vagyunk győződve arról, hogy pályázatunkra sok értékes munka érkezik be, amelyek között talán megtaláljuk azt a fiatal zsenit, aki kézenfekvő utmutatást nyújt a válságos helyzetből való kibontakozás felé.

FILM KÖZLÖNY

Frankenstein

Sajtóbemutató a Central-moziban

Az emberiséget minden időben foglalkoztatta a mesterséges ember legendája. Így született meg az írók fantáziájában az Alraune-k, a Golem-ek s még az utópisztikus regényekből sem hiányozhatik az ember által alkotott ember félelmetes alakja. Thea von Harbou „Metropolis”-ában alkotta meg a mesterséges uton előállított nőt, aki romlásba viszi egy új katalizma előtt az emberiséget... Frankenstein háborzongató története egy újabb láncszem ebben a legendakörben. Tulajdonképpen egy tiroli babonás néprege modern filmváltozata, sok misztikummal s egy kis tudományos utópiával aláfestve. Borzalmas, viharos éjszakán valósul meg Frankenstein, a fiatal gyakorlóorvos álma: az ég félelmetes természeti erőit hívja segítségül ahhoz, hogy életrekeltsse az általa összetoldott emberi hullát, melynek agyvelejét professzora bonckamrájából — egy kivégzett gonosztevő koponyájából lopta el. A kísérlet sikerül és a szikrázó villamosfényben megszületik a mesterséges ember... A cselekmény megy a maga útján, hogy borzalmaságában is lebilincselő fináléval érjen véget. A film csakugyan nem a mai ifjúság megrongált, tulterhelt idegeinek való, csak nagyon erős idegzetűek számára készült. A rendezés eiszorangu, hatásos tömegjelenetek és misztikus fényeffektusok fokozzák a cselekmény izgalmasságát. A filmnek egyetlen főszereplője Boris Karloff. Az új Lon Chaneyt fedezték fel benne. A többiek is valamennyien megállják helyüket. „Frankenstein” aradi pályafutásának nagy közönségsikert érte el.

A Prater csillaga

Szombattól kezdve kerül előadásra az Uránia-mozgóban a Prater csillaga című filmoperett. Ezen pattogó ritmusu, 100 százalékos filmoperett főszereplői Verebes Ernő, Elisabeth Pinajeff, a csodás székeségű, rendkívül csinos szubrettprimadonna, a humor és a sikerhez hozzájárul Fritz Kampers, Julius Falkenstein, Hollay Camilla és Brunó Kastner világmárkák személye is.

Az előadás fénypontja az ujonnan felfedezett négylábú sztár, a „Schlumpsi”, a drótszőrű foxterrier. Schlumpsi egy csapásra meghódította a közönséget bámulatos okosságával, alszik a gyermekokcsiban, üvegből iszik, eloltja a gyertyát és még sok olyan dolgokat végez, amellyel elfelejteti a közönséggel, hogy csak egy kutyáról van szó.

A fülbemászó zenéről Dajos Béla és zenekara gondoskodik.

Akik ingyen indulnak Amerika felé...

Konstantából jelentik: Szegény ember sorsa csupa komédia — mondja egy régi közmondás. Ilyen komédiák játszódnak le nap-nap után a dunamenti és tengerparti kikötőkben, mert szegény ember van bőven, akikkel a sors komédiázik, akiket magához vonz a tenger, mint nagy kilátások és lehetőségek megnyitója, mely módot nyújt arra, hogy Amerikába juthassanak. Egyszerű potyautasoknak csapnak fel valamelyik hajón és ha nem veszik észre őket addig, amíg a nyílt tengerre nem jutottak, biztosítva van az utjuk egész Amerikáig.

Soknak sikerül ez az út, de megtörténik az is, hogy felfedezik őket még a kikötőben, amikor aztán következik a komédia. Mert például tegnap a constantai kikötőben felfedeztek egy fiatalembert, akiről csak később derült ki, hogy tulságosan korai volt a „felfedezés”, mert az egyik közülük filmszínésznek készült és csak Kaliforniában számított a felfedezésre. A román hatóságok azonban úgy látszik megelőzik ebben a tekintetben a filmrendezőket és nem engedik, hogy a tehetséget más használja ki, ezért a fiatalembert itthon tartották, még mielőtt leszerződteék volna.

A többi felfedezési eset, ha nem is ennyire vidám és kalandos természetű, de mindenesetre megengedi azt, hogy kétségbeesés és sirankozás nélkül megtegyük róluk a beszámolót. Munkanélküliek és büntetés elől menekülő emberck rendszeren ezek a potyautasok, akik vállalkozásuk által a hajókázás csemegéjéül szolgálnak. Hogyne: egy potyautasra mindenki kíváncsi, mert az nagyon érdekes...

Ugyancsak Konstantában fogtak el három fiatalembert: Petrovici Renatot, Radovici Miklóst és Robanic Colilat, akik Jugoszláviából jöttek és Suvac kikötőben szállottak fel a hajóra, azzal a szándékkal, hogy Amerikába menjenek, mert ott hon már nem bírták tovább az éhezést és munkanélküliséget. A német hajón, amelyre felszálltak, idejekorán észrevették őket és nyomban munkához állították, negyedik társuknak azonban sikerült meglőgni a hivatalos közegek elől.

A filmszínésznek készülő fiatalember egyébként bucuresti-i származású és karrierjét kettőtörte a rendőrség, amely letartóztatta és átadta az ügyészségnek tiltott határátlépés vádjá alatt, ahol megindították ellene az eljárást.

Öt évi börtönre ítélt egy gyilkos mezőrt az aradi törvényszék

Az aradi törvényszék ma tárgyalta Marita György apáti-i mezőőr bűnügyét. Még ez év augusztusában történt, hogy Marita György összetalálkozott a mezőn Todva Todor nevezetű régi haragosával. A két ember között csakhamar szóváltás keletkezett, amelynek hevében Marita György lekapta fegyverét és azzal riválisába lőtt. A szerencsétlen áldozat 3 nap múlva behalt súlyos sérüléseibe. Az aradi törvényszék ma tárgyalta a gyilkos mezőőr ügyét és Marita Györgyöt erős felindulásban elkövetett emberölés büntette címén 5 évi börtönbüntetéssel sújtotta.

Hatvan éves az aradi Liceum Amikor a palotasor helyén fatelepek voltak

Külső ünnepek nélkül, teljes csöndben jutott el fennállásának hatvanadik évfordulójához a Gen. Dragalina (volt Apponyi) köruton lévő liceum épület, amelyet 1872-ben a magyar állam emeltetett a művelődés terjesztése céljából. A kétemeletes, imponálóan szép kulturhajlékban 1919-ig számos generáció nőtt fel és hasznos tagjává vált a tanult, képzett emberek társadalmának. Közülük számos országos hírű férfi is került ki. 1919-ig a gimnáziumnak és az állami reáliskolának volt otthona, azóta pedig a reálgimnázium működik ott.

Az épület terveit annakidején a magyar közoktatásügyi miniszterium készítette az európai hírű Lechner Ödönnel és annak a palotáját Jiraszek Ferenc nagyhirű aradi építész építette, ugyanaz, akinek alkotása a gyönyörű aradi városháza, valamint a színházat magába foglaló kétemeletes városi bérház.

A mai liceum helyén a görög keleti román templom állt, amelyet 1850. és 1860. között bontottak le. Az 1867. évben az alkotmányos korszak legelső polgármestere volt Aradnak Atzél Péter polgármester, későbbi főispán, aki négy évig vezette az akkor még kisvárosnak nehéz ügyeit és ő kezdeményezte a liceumot. A Maros-partnak azt a pompás és díszes épület-sorát, amelyet a mostani volt Apponyi-köruton az idegenek is megcsodálnak, szintén az ő iniciatívájával alapozták meg. A liceumtól egész a Radnai-utig csupán épület- és tüzfatelepek sorakoztak, de egyetlen ház se állt ott. Ennek oka a Bach-korszakban elrendelt különös intézkedés volt. Ugyanis a vár területére befészkelte osztrák katonaság parancsnoksága kimondta, hogy a vár központjától számított 300 öles körzetben nem szabad lakóházakat építtetni, mert szerinte, „ezek az épületek látványon belül esnek” és a vár biztonságát, valamint a házban lévők életét könnyen veszély fenyegetné, ha a háromszáz öles körzetben házak épülnének.

Ez a középkorba illő intézkedés néhány évtizedre megakasztotta Arad nagyvárosias fejlődését, míg aztán a nagybetűs Atzél Péternek sikerült keresztülvinni a katonaságnál a rendelet visszavonását.

Az árkádos és művészies oszlop-diszítésü

VILÁGÍTÁS VEVŐT VONZ!

Az áru is kelendőbb, ha tetszetős és előnyös megvilágításban mutatjuk vevőinknek. A jó világítás gazdaságos is, mert forgalmunkat növeli. Égessen üzletében ezért

TUNGSRAM

EGÓTI

A tizenkétfélmillió pengőt öröklő

gróf Keglevich Pál aradi szereplése

Vidám társasági élet után feleségül vette Hendrei Ilonát

Az Aradi Közlöny tegnapi számában irtunk arról, hogy Batthyány Ilona grófnő 87 éves korában, két évvel ezelőtt elhunyt és halála előtt végrendeletet készített, amelyben 12 millió pengő vagyonát igen sok rokonára hagyta, úgy hogy egy-egy örököse csak pár százezer pengő, vagy ennél is kevesebb jutott volna. Az elhunyt magnásasszony két unokája: gróf Keglevich Pál és gróf Keglevich Ilona nem fogadta el a végrendeletben nekik hagyott részt, mert azt hangoztatták, hogy az egész 12 millió pengő

Gróf Keglevich Pál a háború utolsó évében melegen kezdett érdeklődni a szépségéről és eleganciájáról általánosan ismert Hendrei Ilona urileány iránt, aki özvegy édesanyjával a volt Deák Ferenc-uccában lakott és akiknek Arad-hegyalja egyik forgalmas helységében szép szőlőbirtokuk van.

A tüzértiszt iránt az urileány szívében is szeretet ébredt és gróf Keglevich Pál 1919-ben nőül vette Hendrei kisasszonyt, akivel teljes boldogságban utazott el dunántúli birtokára.

CENTRAL-MOZGO: 5, negyed 8 és negyed 10 órakor: SELECT-MOZGO:

PREMIER: **FRANKENSTEIN.** Fantasztikus filmdráma.

Szereposztás: Frankenstein: COLIN OLIVE, Elisabeth: MAE CLARKE, A szörny: BORIS KARLOFF, Dr. Waldmann: E. van SLOAN, Fritz: DWIGHT FRYE.

Tekintettel a cenzurabizottság rendeletére, a filmet kizárólag csak 18 éven felüliek nézhetik meg.

PREMIER: **A legszebb kaland.**

Vígjáték-sláger.

Főszerepekben: NAGY KATÓ, ADELE SANDOCK, IDA WÜST, WOLFF ALBACH-RETTY, OTTO WALBURG.

Liceum palota Aradnak ma is egyik legszebb és legművészebb épülete. A gimnázium kulturkin-csei közé tartozott többek között a Bibics-alapítványi hatalmas könyvtár. A liceumnak hosszú ideig emlékezetes felavatási ünnepélyére nagy kísérettel Aradra érkezett Trefort Ágoston akkori közoktatásügyi miniszter, akinek nevéhez fűződik a magyar közoktatás megalapozása. A minisztert üdvözlő előkelőségek között szerepelt Bercsán János gör. katolikus esperes is, aki latin nyelven méltatta Trefort érdemeit és a tanintézet korszakos jelentőségét, szép jövőjét. A közoktatásügyi miniszter hosszasan válaszolt a gör. kath. esperesnek és beszéde elején a következőket mondta:

— Magam is művelője vagyok a latin nyelvnek, de alkalomszerűnek tartom, hogy latin helyett magyar anyanyelvemen válaszoljak Bercsán esperes urnak.

A tanintézet megalapításának gondolata br. Eötvös József közoktatásügyi miniszteritől, a nagy magyar tanügyi reformátortól származik. A Liceum megépítése előtt az aradi fiatal-ság kiképzéséről a minoriták gimnáziuma gondoskodott mintaszerűen.

örökség őket illeti meg. A két unoka arra hivatkozik, hogy nagyanyjuk agkori gyengeelméjűségben szenvedett, mikor a végrendeletet készítette, tehát az érvénytelen.

Az ebben az ügyben tegnap tartott tárgyaláson a végrendelet megsemmisítését kérték és a nagyérdemű végrendeleti perben, amely nemcsak az abban szereplők személye folytán, de a per tárgyát képező hatalmas összeg miatt is az általános érdeklődés középpontjában áll, a bíróság a közeljövőben dönt.

Az ügy főszereplőjét, gróf Keglevich Pált Aradon igen széles körben ismerik, mert a háború alatt évekig mint tüzértiszt teljesített itt szolgálatot. Kitünő megjelenésű, snájdig, vigkedélyű fiatalember volt, akit az uri társaságokban, kedélyességére való tekintettel, mindenki így üdvözölt:

— Hála Istennek, hogy megint itt van, kedves Pali gróf, legalább reggelig vig hangulatban tartja a vendégeket.

Az akták késése miatt nem lehetett megtartani a fekele-szesz feliebbezési tárgyalását

Közvetlenül a tárgyalás elnapolása után érkeztek meg Aradról az iratok

A napokban megirtuk, hogy tegnap, e hó 7-én tartják meg a temesvári Táblán az aradi feketeszesz-per fellebbezési tárgyalását. Azon az összes szereplők pontosan meg is jelentek, azonban ott az a lehangoló hír várta őket, hogy az ügy iratai nincsenek a Táblánál.

Az aradi törvényszék ugyanis egy letartóztatási ügyből kifolyólag átkérte az iratokat és azok tegnap reggel 8 óráig nem érkeztek vissza a Táblához. Amikor a tanúk már eltávoztak a bíróság épületéből, akkor értesültek a védők és a vádlottak, hogy a délelőtt 11 órai vonattal, tehát néhány órai késéssel befutottak az iratok Temesvárra. Mivel a tanukat már nem lehetett visszahívni, a tegnapi tárgyalást elnapolták és új határidőt fognak kitűzni.

SPORT KÖZLÖNY

A Nyugati Liga és az Északi Liga közötti Román Kupa döntő küzdelmét vasárnap Kolozsvárott játsszák le

A Kupa védője, az Északi Liga már kijelölte a reprezentatív együttesét — A döntő miatt megbénul Temesvár fordulója

Bucurestiből jelentik: Az Északi és Nyugati Ligák elnökségei megegyeztek abban, hogy az ország legnagyobb és egyetlen, valóban hatalmas reprezentatív értékkel bíró labdarugó-trofeájának, a Román Kupának döntő küzdelmét vasárnap Kolozsvárott fogják megrendezni.

A Nyugati Liga válogatottját Arad, Resica és Temesvár legjobbjai fogják képezni, így egy rendkívül erős együttest tud Kolozsvárra küldeni. A csapatot a következő egyesületekből hozhatják össze: Ripensia, TAC, TMTE, UDR, Gloria-CFR és AMTE. Természetesen leggyakrabban a temesvári, mint az aradi kisebb csapatokban szereplő játékosok is szóba jöhetnek. A múlt tanulságai azt mutatták, hogy Arad legkiválóbb reprezentánsait mellőzték és helyettük gyengébb képességű temesvári játékosokkal töltötték be a helyet.

Az Északi Liga válogatottja hatalmas és félelmetes játékerőt vonultat fel, hisz itt Kolozsvár és Nagyvárad legjobbjai fognak szerepelni. Ebbe a csapatba a NAC, a Crisana, Török, Románia és az Universitatea adnak játékosokat és ezen az alapon már megtörtént a válogatás.

A küzdelem mindenestre hatalmas lesz, a győzelem azonban közelebb áll a hazai pá-

lya előnyét élvező Északi Ligához. Az északiakat ugyanis fűti az a vágy, hogy a tavaly megnyert Kupának továbbra is birtokában lehessenek és tekintettel a meccs döntő jellegére, minden erejükkel azon lesznek, hogy a győzelmi elgondolásukat keresztül is hajtsák. Amennyiben a Nyugati Ligának sikerülne magához ragadnia a győzelem pálmáját, úgy az erkölcsiekben kimondhatatlan értékkel bírna, mert ezen a győzelmen keresztül a válogatók részvétnének arra, hogy válogatott játékosokért lehet Aradra, Temesvárra, sőt Resicára is fordulni.

A válogatott mérkőzés nagy változást idéz Temesvár programjába, ahol ugyanis a Téli Kupa küzdelmei folynak. Arad műsorát ez nem érinti, mert ha az AMTE-ből el is vonnak egy-két embert, azt a csapat, — mint ahogy a múlt vasárnap is bebizonyította, — nélkülözni tudja, vagy legrosszabb esetben kölcsön-játékosokkal pótolja. Ugyanez vonatkozik a Temesvári AC-ra is, ahonnan bizonyára a válogatott számára elvesznek egy játékost, de a TAC ezt a hiányt egyenrangú kölcsön-játékosokkal fogja pótolni. A leghelyesebb megoldás az volna, ha a válogatók, tekintettel a lekötött meccsre, úgy az AMTE, mint a TAC játékos-állományát érintetlenül hagynák.

Győzelmes vereség, morális diadal volt az osztrák válogatott londoni szereplése

A londoni nagy csapat lázba hozta az egész világ sporttársadalmát. A mérkőzés lezajlott, eredménye: vereség, a kontinentális futball veresége, mert Ausztria a kontinens sportját képviselte. A vereség győzelmes vereség, amelynek eredménye nem 4:3, hanem morális diadal. Az osztrákok egyenlő ellenfelek voltak, ezt bizonyítják azok a nyilatkozatok és sajtóvélemények, amelyek a mérkőzés után napvilágot láttak.

György, angol királyi herceg roppant diplomatikus kijelentést tett, de a többiek, a komoly, súlyos angol sportvezérek is elismerik Ausztria egyenrangúságát. Álljon is bizonyosságtételül egy pár kiragadott nyilatkozat:

Sir Frederic Wall: Nagy csapatot győztünk le, egyenrangú ellenfelet.

Meisl: Nem is gondoltam arra, hogy ezt a meccset megnyerhetjük. Ha a skótok és németek elleni formánkat játszuk ki, akkor világszenzáció lett volna. Kijelenthetem: Anglia mint a jobbik csapat győzött.

Kürschner Dóri: Egy kis szerencse és 4:4 vagy 4:3 volna az eredmény az osztrákok javára. Az osztrák válogatottnak szerintem ez az eddigi legértékesebb szereplése.

Chapmann: Az osztrákok nyolc góllal jobbak az angoloknál.

Sharpe, a híres angol sportújságíró: First classe az osztrák csapat. De a skótok ellen még jobban játszottak.

Seszta: Hát mi lett a 6:0-ás vereségből? Alig várom a revánsmeccset.

Nausch, a nap hőse: Boldog vagyok. Azt mondják az angolok, hogy tizezer fontot érek. Én egyelőre ötszáz fontban is kiegyeznék. Az angolok egyáltalán nem törtek le bennünket. Azt hiszem, más szerepet játszottunk, mint a spanyolok.

Sindelár: 3:3 az igazi eredmény. Öngóllal győzték le bennünket.

Hogan: Én ezental is a bécsi iskolát fogom tanítani.

Mawo: A mérkőzés éppúgy végződhetett volna az egyik, mint a másik csapat győzelmé-

vel. Az osztrákok teljesen egyenrangúak az angolokkal.

Megjegyzésre méltó még, hogy a mérkőzés utáni banketten Meisl Hugó beszédében aláhuzottan kijelentette, hogy Magyarország sportja egyenrangú az osztrákokéval. Ennek természetesen kulisszatitkai vannak, Meisl meg akarja hívatni Magyarországra válogatottját, hogy az angolok elleni meccs hatása alatt tudásuk és energiájuk teljes latbavetésével játszanak a magyarok ellen és azoknak súlyos veresége után még inkább és még hatványozottabb mértékben domborodjon ki Ausztria hatalmas teljesítménye. Magyarország labdarugó szövetsége különben táviratilag gratulált Meislnek a nagyszerű diadalhoz.

Az angol estilapok nagy elismeréssel írnak az osztrák válogatott labdarugócsapat mai teljesítményéről.

A Star szerint az osztrákok lámpalázuk leküzdése után igen szépen kombináltak, pontosan és gyorsan passzoltak, általában az osztrákok szebben, az angolok eredményesebben játszottak.

A Standard a kiváló osztrák védelemnek adózik teljes elismeréssel és a játékot igen jó sportnak mondja.

O Bucurestiben megkezdődött a jégchokk-szezon. Vasárnap Bucuresti B. válogatott csapata a műjégpályán meglepetésszerűen 4:1 (1:0, 1:1, 2:0) arányban legyőzte a főváros A. válogatott csapatát.

O Európa atlétikai bajnokságának első előkészítő ülése december 17-ikén, Budapesten lesz az angol, francia, olasz, magyar és német szövetségek kiküldötteinek részvételével. A tárgyalások előreláthatólag teljes megegyezéssel fognak végződni.

Keresse fel

PILISINÉ

kozmetikai szalonját

P. Avram Iancu (Szabadság-tér) 16.

Esti kikészítések. — Arcmassage. —

Ha takarékoskodni akar, vegye igénybe az olcsó bérletrendszert.

Fedett tennispálya

íránt érdeklődni és jelentkezni lehet Aradi Korszolyázó Egylet irodájában dec. 15-ig, délben fél 1-től fél 2-ig. 4134

Arad vasárnapi vendége a temesvári AC együttese lesz

A TAC Aradon az AMTE csapatával fog megmérkőzni. — Izgalmas táviratváltás a programért.

A keddi esti szövetségi ülésen az AMTE megbízottja bejelentette, hogy a csapata vasárnap a Ripensival fog mérkőzni. Ezt a bejelentést mindenki érthetőnek tartotta, mert az AMTE az utóbbi hetek győzelmi szériája után most már nemesebb ellenfelet kötött, tudván azt, hogy a munkáseggyüttes közönsége kitart mellette és a rossz idő ellenére is biztosítja a meccs deficitmentes lefolyását.

A rendező egyesület minden előkészületet megtett a Ripensia fogadtatására, a sajtógép ontotta magából a színes plakátokat, de a mérkőzés mégsem valósul tettebe, mert a Ripensia lemondta az aradi vendégjátékát. Gudbrod Pál az AMTE sportigazgatója ma táviratot kapott, amely a következőket tartalmazta:

„Kupa-mérkőzésünket nem tudtuk elhatalasítani, így vasárnap nem jöhetünk. Ripensia.”

A lemondás kellemetlen helyzetbe hozta az AMTE-t és ekkor megkezdődött a hajsza egy olyan csapat után, amely azt a nivót és értéket képviseli, mint a Ripensia. Három csapatot vettek számításba, a Temesvári AC kiváló együttesét, a most nagy formára feljutott Kinizsi csapatát és a Resicának hirt és megbecsülést szerző UDR-t. A választás szerencsés kézzel történt, így az AMTE vezetőségének sikerült megállapodni a TAC-al a vasárnapi vendégjátékot illetően. A szomszéd város híres csapata látogat el hozzánk és mérkőzik meg a piros-feketék együttesével. Ismerve a két csapat tudását, biztos, hogy nagy és nehéz küzdelemnek leszünk szemtanúi és hisszük, hogy az AMTE győzelmi szériája nem fog megszakadni.

Harmínckétmillió perben elutasította a törvényszék a közlekedésügyi miniszteriumot

Hajsza az Autonom Utpénztár volt vezetői ellen

Bucurestiből jelentik: A közlekedésügyi minisztérium ez év áprilisában pert indított az Autonom Utpénztár volt vezetői, Hoiescu N., Nicolau G., Jorgovici, Profiri és Moldovan Valer ellen, akikről 31 millió lejes kártérítést követelt. A kereset szerint, az Utpénztár beperelt vezetői olyan szerződést kötöttek a stockholmi „Svenska”-céggel a romániai utak rendbehozása ügyében, amely nagymértékben káros volt az államra nézve. A szerződés folytán, — mondotta a kereset, — az állam 32 millió lejfel többet fizetett az utakért, mint indokolt lett volna.

Tegnap foglalkozott az ilfovi törvényszék a nagy perrel és keresetével elutasította a közlekedésügyi minisztériumot. Az indokolás szerint, az állam semmiféle kárt nem szenvedett, mert a szerződés előnyös feltételeket tartalmaz. Az ítélet kapcsán a kormány hivatalos lapja, a Dreptatea, követeli: függesszék fel állásából Mihailache mérnököt, az Autonom Utpénztár mostani vezérigazgatóját, mert a vezérigazgató adatai nyomán indult meg a nagy per és az állami intézet volt vezetősége ellen megindított hajsza háttérben is állott.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Mozgalom az aradi munkaadók között a munkásbiztosító pénztárak feloszlatása végett

Pacuraru Brutus, a Kereskedelmi és Iparkamara főtitkára a végrehajtó közegek szabálytalanságairól — A végletekig birságolják a vállalatok tulajdonosait

Az aradi munkaadók körében az utóbbi napokban széles arányú mozgalom indult meg oly célból, hogy a munkásbiztosító pénztárak működését az egész országban függeszték fel, mert az újabb bonyolult rendelkezések és a pénztár működését szabályozó törvény homályossága következtében a végrehajtó közegek szabálytalanságot követnek el és a végletekig birságolják a munkaadókat. Ebben a nagyfontosságú ügyben az *Aradi Közlöny* munkatársának Pacuraru Brutus, az aradi Kereskedelmi és Iparkamara főtitkára a következő, jelentőség-teljes nyilatkozatot tette:

— A munkásbiztosító pénztár hatásköre alá tartozó alkalmazottak — sajnos — az utóbbi időben rendkívüli módon kihasználják a segélyezési lehetőséget. Ezen a téren egész csomó visszaélés történik,

amelyek miatt a pénztárak anyagi alapja kimerül és kénytelenek a munkaadókkal szemben újabb illetékemeléseket alkalmazni.

A legújabb módszer az, hogy a beteg alkalmazottak, betegségük tudatában, állást vállalnak vállalatoknál és egy-két heti munka után beteget jelentenek és a táppénzt hosszú ideig felveszik. A pénztárnak nincs elég olyan ellenőrző közegek, akik gyógykezelési téren megfelelő szakképzettséggel rendelkeznek és emiatt ezek az alkalmazottak hosszú ideig élnek a pénztár pénzén, ami tulajdonképpen a munkaadóké, mert a szükséges összegeket a vállalatokra, cégekre kivetett felemelt illetékekből kell fedezni. Szerintem maguknak a munkaadóknak is intenzíven kellene ellenőrizni az ilyen, számításból betegeskedő munkásokat, nehogy az ellenőrzés hiánya miatt ők is súlyosbítsák saját helyzetüket. A munkaadóknak különben is nagyon sokat kell szenvedniük a munkás-pénztár végrehajtó közegeit,

különösen a képzettség és intelligencia nélküli agensek tulkapásai miatt. Ezek a legapróbb szabálytalanságokat óriási viszályokká akarják feltüntetni és jegyzőkönyveket vesznek fel, amelyekről a munkaadók csak akkor szereznek tudomást, amikor megkapják a birság kivetéséről szóló hivatalos értesítést.

Hiába fellebbeznek, mert az a fórum csak formai okokból bírálja el az apellátákat és rendszerint helyben hagyja a kirótt birságot. Még a fellebbezések elbírálására sem idézik meg a jegyzőkönyvileg megbírságot munkaadókat, akik emiatt nem is bírnak védekezni a jegyzőkönyvekben foglalt súlyosan téves adatok ellen. Ezt a tarthatatlan helyzetet, ezt a felfor-

dult állapotot a legsürgősebben meg kell változtatni és indokoltnak találom a munkaadóknak azt a kívánságát, hogy a pénztárak működését a munkaügyi miniszterium függesztse fel. Emberi szempontból végtelenül sajnálatos volna a felfüggesztés, mert az alkalmazottak ezrei szorúlnak rá ennek az intézménynek anyagi támogatására, de nekik is át kell érezni, hogy semmiféle segélyezést nem lehet a végletekig forszirozni.

Az aradi munkásbiztosító pénztár igazgatója köztudomás szerint a legnagyobb szigorral ellenőrzi az alkalmazottakat és bizonyára felelősségre vonja a Pacuraru főtitkár nyilatkozatában említett szabálytalanságok elkövetőit.

Folyton csökken Aradon a perek száma

Az idén csak kilencezer új keresetet adtak be a járásbírószágon — Az ingatlanárveréseket ebben az évben is alig lehetett megtartani

Megdöbbenően rosszul fizetnek az aradi adósok...

Az ingatlan-végrehajtások és árverések felfüggesztéséről szóló törvényjavaslatot most tárgyalja a parlament, amely természetesen módosításokat is végez az eredeti szövegezésen. Ma például a szenátus törölte a törvényjavaslat 10-ik szakaszát, amely a kedvezmény lemondásával kapcsolatos bírói eljárásra vonatkozik. Nem lehetetlen, hogy mire kikerül a tervezet a törvénykészítő műhelyből, akkorra egészen más lesz belőle, mint aminőnek a kormányzat eredetileg szánta.

De bármilyen sorsra jut is a javaslat, annyi bizonyos, hogy a perek számát nagyon lecsökkentik, mert elveszi a kedvet a pereskedéstől. Már ebben az évben is ötven százalékkal csökkentek a perek az aradi járásbírószágon. Míg 1931-ben kb. tizenkétezer új keresetet adtak be, addig a folyó évben csak kilencezer per indult meg.

A legrégebb aradi ügyvédek sem emlékeznek ehhez hasonló helyzetre. Már hónapok óta ugyszólván csak az tesz eleget fizetési kötelezettségeinek, aki akar, akiben még él az erkölcs és a becsület tiszta gondolata, aki nem akarja a másoktól kapott kölcsönt megtartani.

— Sajnos, kevés ilyen korrekt ember van máj. — mondotta egyik ismert aradi ügyvéd. — A bíróságok ügyeit nem ismerő közönségnek fogalma sincs arról, hogy milyen emberek akarnak ma kibújni kötelezettségeik

= BANKHIVATALNOKOK A GAZDASÁGI BOLSEVIZMUS ELLEN. Bucurestiből jelentik: Ma este a Boulevard étteremben azok a banktisztviselők, akik a konverzió ellen foglaltak állást, Vlad Aurel elnöklété alatt összejövetelt tartottak, amelyen megbeszéltek, hogy miképpen védekezzenek a gazdasági bolsevizmus ellen.

= A Banca Nationala a „fekete tőzsde” ellen. Bucurestiből jelentik: A Banca Nationala kommunikét tett közzé, amely szerint tudomására jutott, hogy egyesek a „fekete tőzsdén” szerzik be valuta- és devizaszükségeiket áruszállításaikhoz. A Nemzeti Bank kilátásba helyezi, hogy a legteljesebb szigorral fog fellépni mindazok ellen, akik zugtőzsdéken vásárolnak devizát, vagy valutát.

alól, mert azt hangoztatják, hogy úgy se lehet rajtuk behajtani a kihitelezett összeget, vagy árucikkek árát. Az új rendelkezések labirintusában még a legképzettebb jogász is könnyen bűvölődhet és bárhogyan harcol is ügyfele érdekében, csak a legnagyobb küzdelem után bírja behajtani a megítélt összeget.

Emiatt számos nagy cég most nem is indít pert künnlévőségei behajtása végett, hanem addig vár, míg adósa jobb belátásra jut és per nélkül is fizet, vagy amíg a viszonyok megváltoznak. Némelyek megelégednek azzal, ha ítéletet kapnak, de a végrehajtást, vagy az árverést nem kérik meg adósaikkal szemben.

— Mi ennek az oka? — kérdezte az *Aradi Közlöny* munkatársa. — Nem nehéz erre felelni, — volt az ügyvéd válasza.

Az ingóságok árverésein semmit sem lehet értékesíteni, vagy ha akad is vevő, az olyan keveset ígér, hogy még a perköltségeket sem fedezi.

A régi lakásberendezések, ruhaneműk és művészeti alkotások ma alig adhatók el, de ha nagyritkán van is jelentkező, nevetséges árat kínál azokért. Az ingatlanok árverése már ebben az évben is alig volt keresztülvihető, mert kis összegű, újabb bekebelezésekkel, a végletekig elbuzhatták az árverést, a most készülő új törvény pedig jövő év májusáig felfüggeszti az ingatlan-árveréseket.

A legnagyobb hitelezők türelmi időnek tekintik a mai állapotot.

— fejezte be informátorunk és meglegszenek 500 és 1000 lej törlesztéssel is, ha ingatlanra bekebelezett adósságról van szó. Igazán közel vagyunk ahhoz, amikor azt mondhatjuk, hogy csak az fizet, aki akar...

= A kormány megrendszabályozza a romániai kartelleket és trösztöket. Bucurestiből jelentik: A szenátus tegnapi ülésén Apostol Popa, a galaci kereskedelmi és iparkamara elnöke, feltűnést keltő beszédet mondott az ipari kartellek ellen. Rámutatott a kartellek káros működésére és hangsúlyozta, hogy a cukor, a papír és más árucikkek, a kartellek működése nélkül, sokkal olcsóbbak lennének. D. R. Ioaniteanu munkaügyi miniszter válaszában kijelentette, hogy nagy öröme szolgál, miszerint a kereskedelmi kamarák képviselője is a kartellek ellen foglalt állást. A kormány ismeri kötelezettségét és megrendszabályozza a kartellek és trösztök működését. A miniszter kijelentését lelkes taps fogadta.

Az erdélyi román pénzügyintézetek szövetsége tiltakozott a magánvállalatok nyugdíjalapjának átvétele ellen

Memorandum Maniu Gyula miniszterelnökhöz

Arad, december 8. Az erdélyi sajtóban az *Aradi Közlöny* volt az első, amely nyilvánosságra hozta a munkaügyi miniszteriumnak azt a megdöbbenő tervét, amely szerint a magánvállalatok, bankok, részvénytársaságok nyugdíjalapját be akarják olvasztani az állam által nemrégén megszerveztetett magánalkalmazotti nyugdíjtestületbe.

Aradi pénzügyi körök elítélő véleményét már közöltük és az *Argus* mai száma feltűnést keltő hírt közöl ezzel az ügygyel kapcsolatban.

Nagyszebeni levelezője azt jelenti, hogy a *Solidaritatea*-ban tömörült erdélyi és bánági román bankok memorandumot intéztek Maniu Gyula miniszterelnökhöz, akitől a törvényter-

vezet visszavonását kérik, mert azt igazságtalannak tartják.

Az erdélyi román bankok szövetségének 17. szakaszára hivatkozik a memorandum, amely kifejti, hogy a készülő törvény a banktisztviselők szerzett jogait súlyosan sérti és megakadályozandó annak a parlament elé juttatása.

Az államra évente igen sok millió lej újabb terhet jelentene az, ha neki kellene gondoskodni az összes magánhivatalnokokról, akik nagyon szép nyugdíjukat mostanig a legpontosabban kapták és abból ezidőszert is normálisan meg tudnak élni. Vajjon az állam képes-e garatálni azt a horribilis összeget, amely a sokezer nyugdíjas magánhivatalnok mai élet-színvonalának fenntartásához szükséges?

